

(Entered at the Post Office at New York, as second class matter.)

„UNIJA“
(Weekly)

The only Lithuanian
News paper published in
New York. It has a large
circulation in the United
States and Europe.

Rates of Advertising.
One inch space \$1.00
.. .. half yearly 6.00
.. .. yearly 10.00

All communications to be
addressed to:

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York.

UNIJA

„UNIJA“

Iszelina kožną Subatą
kasztuoja ant metu \$2.00
.. .. puses .. 1.25

AUROPOJE
kasztuoja ant metu \$3.00
APGARSINIMAI
kasztuoja ant metu \$10.00
.. .. puses .. 6.00
.. .. už vieną siki 1.00
Grom tas praszome siust
.. .. ant vardo

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York

New York, Subatoje 13 d. Grudniaus 1884 m.

N 7.

Ižduotojas ir Reditojas M. Twaraukas

M 1.

Užmąstymas caro Piatro III dienoje 7 Liepos mėnesio 1762 m.

Kada Piatras III užsėdo ant sosto ir
jau w sa wala turejo, pradejo tada dirbt
po sawam ir norejo invest nauja randa
naujas prowas wyso sawo žiameje, bet ta
nelajme sutiko ji kad daug turejo prieszi-
niku kurie negalejo iuret ant to. Je no-
rejo piarmajnos, bet ne tokios kolia Pia-
tras, deltoji dare nekurie sutarti bet sutar-
ti tokia kad jie neizstatitu sawe ant nebes-
piacznasties. Norejo prysytraukt ir dau-
giau tokiu prieg sawias, bet su to ieš
kajp Razumauckas Paninas ir kity, trudus
buwo ka padarit; tejsibia pasakius rodawij-
jos tyktaj Daszkiene su sawo aficerias
ir Orlowas su sawo žalnierajs.

Razumauckas milejo sawo tewis kia
t ktaj tiek kiek jo tynginumas pawialijo
jam. Apipiltas bagotistemys ir apdowanot-
as unarajs, milemas cariskam dware, ir
no aficeriu papuole wysaj i tynginuma.

Paninas kitoks buwo, tasaj tolaw iure-
rejo nej kity. Jisaj norejo apgarsit Powilo
caru (buwo Powilo mokitoju) o katarina už
užwejziletoja, per ka myslijo apturet wysi
waldžia ant caro. Tasaj Paninas nemyslijo
darit kokio pamiszimo, bet kitokiu spasabu
norejo nustumt Piatra.

Nepasydabojo taj Daszkienej nej žil-
nieriam, kurie kožna diena labiau murme-
jo. Isz wienos szalies pakajus o isz kitos
wajna su Danije, kuria Piatras be jokios
pryczynios west norejo, arzyno wysus. Isz
tos wajnos ape kuria Piatras myslijo pasy-
dare pamyszimas. Daszkiene noredama
patraukt ant sawo szalies Panina, kurs ja
labaj szenawojo ir už razumna moteri-
skajte o labiazse užsypanginias jos wrajo-
do gražumu, pamilejo ja tajp, kad užsy-
mirszo ape sawo senatwia. Daszkowiene
matidama taj suprato gieraj ka Paninas
myslije ir prie ko wiada, isz pradziu lik
prieszinusy jam o kajp kada ir atstumda-
wo nog sawias, bet matidama kad kitokiu
spasabu ne gales gaut ant sawo puses, pa-
sydawe jam nusypirkus sawo wlocnu kunu
Nog to czeso jau Paninas buwo jos ranko-
se, dare tada kas jaj pasydabojo.

Sebraj kurie dare roda tarp sawias ir
atsidawe ant Panino, Razumaucko, arey-
wiskupo Nowgorodiszkiu ir daugieli kitu,
ne apmyslijo sau kajp ka pradet.

Tuo tarpu Piatras da wiena szlekta ne

pabajgias jau ape kita myslijo, isz wieno
ne izbridias i kita ipuole. Wyskas izsypil-
de ka Kejthanas buwo pranaszawias, wysy
darbaj kas sykis arszesny ir biauresny ne
nustojo.

Piarsekioimas grekiskos bačnicijos
Serbijo per Austrijokus dawede prie to
kad Serbaj atbegia i Maskolija puolesy
prie carienes Elzbiotos praszadamy kad
ji pryimtu juos po sawo apieka ir Masko-
lijoje (kampe pietu) piarznocitu jem kam-
pa žiames. Elzbieta ne tyktaj pryeme
juos ir dawe žiamia ant apsygiwianimo
bet ir daug pynigu ant u wedimo gaspa-
doristos. Wienas Serbas wardu Chorwatas
kurs buwo ju nekajpo wadowas, negana
kad žiamia ir pynigus suwalde bet da su
žmonemys sawo apsyejo kajp su padonajs.
Negaleja biedny žmones dalajkit padawe
skunda, bet pakol prowa ju pasybajgie,
Elzbieta tuo tarpu numire. Dasygirdias
Chorwatas ape jos smerti, nuwaziawo i
Petersburga (Petropilij) ir tianaj prysz-
kias prie Piatro pasakie kad trym asabom
kurios arcziausios ira caro, dawe kočnam
po tryis tukstanczius rublu, taj ira: Narysz-
kinuj, jeneroluj Mielgunowuj ir jeneroluj
Glebowuj; Mielgunowas ir Glebowas pry-
sypazino caruj kad paeme pynigus. Tada
Piatras isz to nužtantawoimo pagire juos
kad prysipačino ir tare: jagu je duos jam
puse isz to ka je paeme, tada isaj nuejs i
senata ir lieps užbajgt prowa su lajmu
Chorwatowo. Gawias caras Piatras pusia
pelno, ne atmajne sawo žodio, bet koki
pelna turejo? Už pora tukstancziu rublu
patrotijo szimtus tukstancziu naujoku (ko-
lonistu) nes kity kurie da nebuwo piarsy-
ziela i Maskolija, matidamy kajp pirmie-
jej apgauty pasyliko per randa, jau nedri-
so kiszt sawo nosies. Kada toi prowa pasy-
bajgie, ir stojosy kad Chorwatowas lajme-
jo, caras nenoredamas dowanot to, kad už-
slepe sawo pynigus kuriuos buwo gawias
no Chorwatowo ir nepasydalino su juomy
noredamas pakorot ateme wysus pynigus
ir per ilga czesa arziuosy klausdamas Na-
riszkiuo ka isaj su Chorwato piugajs pa-
dare? Bet czionaj da newyskas. Wiena
karta caras grizdamas namo isz rewijos su
Razumauskiu isztolo igirdo ryksma, bet
kada prysyartino, pamate sawo lakoju mu-
rina muszantes su paszlawinetoju ulicziu
Isz pradziu jam taj pasydabojo, bet paskuj
nuludo ir tare:

Jau tas žmogus ne del mus.

Razumauckas nesupratias to pasy-
klause, kas jus milistaj pasydare kad taip
wajdas atsymajne?

Ar-gi nemataj, pas aužie Piatras,
asz to žmogaus daugias pas sawe lajkit
negali, nes isaj ne sau bet ma gieda pa-
dare besynuszdamas su tokiu.

Razumauckas nuduodamas kad ir
ta pati myslije ka caras, tare tada i Piatra
Jusu milista! Narezyo jusu lakojaus szlo-
wia langwaj galime sugražit, jagu tyktaj
piarwesime po karunomys. Giaraj sakaj
atsakie Piatras; paszaukias tada murina
liepe jam pžarejt po wysom karunom, bet
matidamas kad taj da permažaj, liepe pi-
kie sudraskit murina. Iž bajmes ir skaudei-
mo biednas Afrykonas ginesy ir waržesy
nenoredamas tokiaj ceremonijaj pasyduot
o caras žiuredamas i tas kanczias džiaugie-
sy ir gierejosy tuomy kad jo lokajus wloc-
nu krauju apsymazgos sawe.

Tolau bus.

Lietuwiniukaj senowes ir szios gadines.

Pasznekieja ape Lietuwiniukus, neušy-
mirszkime tejpogi nej sawo brolu Łatwiu
(Latisiu). Kajp jau matete isz pradziu
pradžiu kad Łatwej ir Lietuwiniukaj buwo
tyktaj wiena tauta (gimine). Rejk žnot
kad ir wyduriniuose amziuose rasztyninkaj
juos lajkie perwien. Łatwej giwiana i žie-
mius no Žemajeziu ir Lietuwii, ju rubiažej
siekie sodibas izgauniu arba Estu. Iki XII
amžiuj pabajgos, wakaryne Europa ir Wo-
kieczej nebuwo nieko girdeja ape Widzia-
mi (Infiantus), lopszi Łatwiu; tyktaj Wa-
ragaj (Danaj ir žuwedaj arba Szwedaj
wagisziaudamy ant Žemajtines bal-
tos jures, lankie ta kraszta kad pasy-
plesztu swiatima turta, tejpogi ir rus-
kiaj atejdamy, no Łatwiu eme duo-
kla. Pagal Nestora senowes ruskiu
rasztyniku žamgalaj, Kurszas ir da-
lis Widžiamio turejo galwa nulenk-
t priesz wiresnibia ruskiu. Ir isz tiesu, mies-
tas Palauckas ir Kriewaj daug jau buwo Ła-
twiu kraujo gieria, kada wokieczej atsyba-
ste. Atejwej apsybuwia Widžiamije ne dri-
so apsakinet stabmeldžiam Łatwiam mok-
sla tykieimo, pakol nedalajdo taj daritie
Wladimieras dydys Palaucko Kunigajksz-
tys; del ko taj? del to sako Endris Łatwis,

kurs neužilgo po to giwiano, dėl to, kad giwiantojė ana gadinia mokiejo jam duokla. Kąp raszo tas pats Endris, Letgalej jau daugiur buwo no ruskiu priemia Grikiszka tykieima! Ta ruskiu wirszistia Eatwiu žiamėje matome ir isz to, kad wiskupas Albertas, 1209 m. per Arnolda zokonika daridamas sandara su ruskijs, pažadejo mokiet paprasta duokla (daninę) ir iszkilmingaj prypažino waldžia D. Kunigajkszečio ruskiu. Tajpogi ir 1211 m. susytajkidamas su Wladimieru. Albertas atnauino pažadeta mokieima danios. Tajgi, ties tajs ir kitajs atsytykimajs galime sakitie, jog Eatwej ilgus metus turejo nusyžiamintie ruskiams, mokiedamy jiems duokla. Bet ruskiej nesykiszo i Eatwiu namyni giwianima ir ju waldistia; pas Eatwius pagal senowes ipratima, piardetynej gimyniu buwo ju waldimierajs. Kada ruskiams pakakdawo duonio, matitie ir isz to, kad jie wokiecziams nedraude Eatwiu kraszte apsygiwiantie, paczius Eatwius skriaustie ir invest nauja randa. Tajp taj palangwa Eatwiu szylis iszsprudo ruskiams isz nagnu.

1158 m. kupezej Bemes miesto jeszko. dany naujo pelno o bekupeziaudamy ape pirma siki Widžiami, jie is lipo ant pakraszečio Dauguwos itakos, pradejo kupcziaut su giwiantojėjs ir tajp po kelis sik daridamy, giwiantojams lajdžent, kas kartas gilin grudosy i Padauguwi ir Lietuwia kraszta. Ant galo zokonikas Mejnardas aps buwias Widžiamije werte giwiantojus prie krykszto ir pasyliko perkryksztu wiskupu. Tuo tarpu daugibes wokiecziu atsykrauste giwiantie naujoje szalije. Tajp Widžiamije wokiecziams besiremžent prie galo XII amžiaus, Kanutas VI karalus Danu nuejas paeme Estija, atweže naujaj piarsykryksztrijusiems kunigus ir pastate bažniczes. Szale tokio kajmino wiskupaj Widžiamio norejo iszlajkitie sawo rankose ka užgrebe; 1201 m. itajejo zokona kardininku, kurie turedamy tokius jau istatimus kajp Templerej Francuzijoje gawo no wiskupo walditi triaczia gali Eatwiu žiames Mataj kajp Eatwej jau buwo nuwargia, kad wiskupas galejo ju žiamia dawynet kam norejo. Kardynikajs buwo wokieczej, jie werte Eatwius i kriksczionistia ir uždejo junga wargistes. Eatwej piko. Kardynikaj pasyjutia kad nera gana drutajs apwalditie wysa žiamia Eatwiu, susynesze su parusnizskajks križiokajks, o Waldemaras III karalus Danijos emias pardawe zokonuj už 18 tuk stancziu auksiniu griwinu wysa Estila [1306 m.). Tokiu taj budu zokonikaj isyknysia i Eatwiu kraszta ir ilindia i Parusni ir Pamaria eme gazditi Lietuwius. Bet lajme ne patenka amžinaj. Ant galo ir zokonikam ne pasysekie: wysaj nužiaminty prie Jagieluno Zigmanto senuko jie isz dalies nusylenkie priesz Lietuwius. o taj padare jau „Prusu“ (Parusnenu) kunigajkszezej. O Widžiamio mystras Plettenbergas, neapkiadamas tokios atmajnos, atsymete no no križioku 1521 m. ir nuejas pas ciecoriu Karli V pasyškajte sawe kunigajkszeziu Wokietijos.

Tuo tarpu suaugia ruskiu kunigajksz-

cezej užsymane užgrebt Widžiami, kad tuomy prysyartintie prie mariu ir padydintie sawo kupeczista. Caras Iwanas II kiek tyktaj turedamas silu stengiesy taj iszpildit. Zokonas kardyniku, galutinaj susilpias. ne galejo priesz ji atlajkit pats wienas, užtaj wiena dalis Widžiamio, tajp wadinama Estija, prysybijodama kad užpuolikaj nenuluptu kraszta ir nenuspaustu nuskarusiu zokoniku pasydawe po apieka Zuwedu. O Kurszas ir tajp wadinamas tykrasys Widžiamis jeszkoatwangumo ir paszalpos Lietuwoje. Tada taj paskutynis Widžiamio dydelys mystras Gortardas Kettlerys gawo waldžia ant Kurszo jau no Lietuwos. Tokiu taj tarpu wysa Lietuwos tauta buwo susywenijusy; gajta tyktaj kad Lietuwiaj tada buwo susymiazgia su Lankajs, nes isz lanku loskos ta wienibe suniko. No to czeso Widžiami norejo paweržtie taj Zuwedaj taj Ruskiej taj Lankaj; cze twaskiejo be piarstoimo ugnis wajnos ir jau klestejo nupleszimas kraszto, czion žalnieriej galwažudžej ojo paroditie sawo sita ir žalnieriszka skubruina. Kada ruskijs igilyt sawo galingu kajminu pagniužo, taj pujkus krasztas tiako i waldžia Zuwedams nes sandoraudamy Oliwoje Zuwedaj gawia Widžiam. prydejo ji prie Estijos, ir tyktaj maži dalala pasyliko prie Lietuwos, „Lietuwiszkas“ Widžiamis, kurs pakialtas tape i atskiria wadowistia. Bet ne kokius amžius giejrejosy Zuwedaj waldže Widžiamije; daugpralajdus wajnu, kada (1721 m.) Niszatde Zuwedaj diarino sandora no maskolu, jie pryspirty atydawe ta szali maskolams, kurie (1773 m.) kada Lietuwos dalys atskialta buwo no Lankijos, pagawo ir Lietuwiszkaji Widžiami. Tas taj gražus krasztas padare dwy gubernijes, Rigos ir Rewelo. Tajp taj Lietuwiaj giwianantiejej Widžiamije dasygawo po waldže maskolu, ir padare bemaž wysa Rigos gubernija, kur szendie ira skajtoma ju i 450 tukstancziu giwiantujo.

Likimas Kurzso iki 1561 m. buwo tas pats kajp ir Widžiamio. Bet tame mete tapias atskire kunigajksztiste, po waldže Kettlerio ir jo wajku, Kurszas turejo atsyłsi per ilgus metus, iki pasybajgie gimine Kettlerio. Tada pryderejo ne kam kitam tyktaj kad Kurszas tektu Lietuwiams. Bet tajp ne stojosy. Miatuose 1737 Kurszynikaj aprinko kunigajkszeziu Jona Ernsta Birona. Kada neužilgo neliko Lietuwos, tajpgi sulamditas pasyponawoimas Lanku, kurie wysada sawinosy ligiej Widžiami kajp ir Kurszo, Kurszas negalejo iszlyktie luosu. Tajpgi warsnos to kraszto susyrinkusios (1795 m.) pastanawijo pasyduot Maskolijaj, ir ant galo pasydawe be jokiu iszsyiligimu. Ju pedomys nuejo ir kapitula Poltino, ir tajp wysa Eatwije su Lietuwa patiako maskolams.

Kada Lietuwinkaj gawo luosibia, taj bent daugis ju buwo aprupintas žiamemys; kada Eatwiams pagrižo luosibe, taj no ju ateme žemes; dawe newa luosibia, bet ateme duona. Bet Eatwej gudrus ir drasus wiraj. Jje eme drasej jeszkti atgal, kas ju ira. Mokintiejej eme lajst gazietas, szwiestie žmonys knigomys ir szendie Eatwej gieraj supranta sawo palitikiszka ir draugiszka pa-

deima- nes wienur kiertasy priesz praszałaj. czius, noredamy juos prawaritie isz sawo kraszto, o patis wysa waldžia gautie; draugie jie stiangiesy atgautie žiamia atgal kad jaje apdowanot bežiamininkus. Tuomy turta, kurs jiems iszplesztas no senu senu gadiniu. Diewe jiems padek,

J. Sz.

Motina ir dukte.

Apsakas E. Wicherto.

Wiehame isz pirmuju musziu dėl pagriebimo Bemijos [Czekijos] wasara 1866 m. tarp daug kitu gala gawo žalnierius Jokubas Endrajtis.

Jis buwo pagirtas gaspadorius Asz. purteluose, lietuwiszkame kajme, ir paliko naszla ir dukriala, da tiktaj treju miatu.

Gaspadoriste buwo gana gera. Endrajtis atlikias sawo kariszka rejkala (parejka), buwo paemias žiamia no tewu i sawo waldžia, o brołams ir seserims iszmokej paskirta dali, tewams gi dawe užtenkam iszintine. Toki taj naszta pacioje pradzioj nebuwo tajp sunki, del to kad wysy sutikie iszintininkaj (duonininkaj) walge prie wieno stalo su wajkajs, o brołaj ir sesers „palukius“ ir už paprasta dirbima namie turejo giwenima. Marti atsinesze krajti ir daugiaus turejo gauti, už taj ja wysa gimine paszenawojo. Budama jauna ir mažaj turejama patirimo, ji nedaug butu galejusi giezities del rundijimo namuose, o prie to Jokubas augsztas daugiaus ne kad 6 pedas buwo urszus ir szargus. Ir pati Anita gurtia už tai, kad ji mokanti reda namuolajkiti.

Jog Urtė nebuwo taj wisaj miela landite, kajp kad buwo ilgaj mislita, pasirode, kada i trejus metus po swodbos ji turej motina. Ji taritum to tyktaj ir buwo lauku kad isz nejuoziu su didela užwieža pasirod tu, jog ji ira gaspadine. Ji gawo raktus be smarkaus o ilga meta is szargaus gine. O isz to iszejo kad iszintininkaj rejkalaw tyktaj to, kas iszpuole pagal suderejima, wirow (paties) brołis ir sesuo iszejo kitur giwiantie.

„Dabar tyktaj tu esi gaspadorius tare Urtė sawo wiruj. Ji gal ir tiesa pasak bet jis turejo ar moteriszke kuri wisur norejo buti klausiamia ir iszklausoma.

Gali jaj, tajp jaunaj, gražiaj ir isz mintingaj moterej, nebutu pasisekia kiek pati nuraminti, jeju nebutu padejusi dute. Wiskas pasiliko prie szios. Jokubas buwo wisaj isymilejas i sawo Magdute ir nerejo didesnio džiaugsmo kajp kad su ja siausti kajp su koke lele. Urtej rejkejo t taj paimti ja ant ranku, norint kad ir sziausiaime barnije apginima turet no musitines. Kad kudikis iszmoko wajkszezioti, wisados wadžiojosy už rankos, kada noreka pabaustie, ir rodesy, kad tada jaj niekieko blogo negalejo daritie. Ir isz tiesu buwo nieko gražesnio už ana geltonplau ir melinake Magdute, ir kad ji eme cziaus keti ir labaj juokingaj sukrajpidawo, t wisi, kurie aplink budawo, gaudawo link

raszalai-
isz sawo
ie; drau-
tgal kad
y turtu,
gadiniu.
z.
u del pa-
ara 1866
ierius Jo-
rius Asz-
ir paliko
riatu.
gera. End-
ila (parej-
ru i sawo
iszmokej-
uztenkama
pradzioj-
sy sutik-
prie wie-
sesers „
namie tu
kraji ir d-
ysa gimn-
iaza; tnr-
alejusi gi-
prie to J-
l 6 pedas
Anita gi-
a namuo-
j miela b-
isleta, pas-
lboš ji taj-
two lauku
za pasirod-
o raktus
aus ginc-
j rejkala-
derojima,
jo kitur
spadorius
iesa pasab-
wišur non-
ražia; ir i-
isekia kie-
adejusi du-
Jokubas b-
dute ir ne-
kad su ja
rejkejo t-
kad ir s-
tu no mus-
kszczioti,
kada nore-
la jaj nie-
isz tiesu
eltonplau-
eme cziaus
pidawo, t-
dawo link

nius wejduš. Kad ja motina nusiusdawo i
grince pas duonininkus, kad ko norint pa-
raszitu, jije nekada nepagrižo be nieko.
Kad Jokubas turejo iszejt i wajska (karume-
je), jam nej no wieno nebuwo tajp sunku
atsyswejkint kajp nuo Magduteš. Ne pati
Urte, bet Magdute gawo paskutini buczki.
Zine ape mirima Jokubo ne tajp gi-
aj sugraudino Urtia kajp kał pon s Lind-
otas buwo pasitikejas sius lūmus s wo se-
retoriu ipaczėj del to, kad ja palinksmintu
lakidamas jog Endrajtis mire už karalu
kajp drasus karejwis. Ji truputeli raudojo,
kajp ir prideri jaunaj naszlej tokiamie atsy-
kime, bet ji newerke. Tyktaj kada Magde
pkabino jos kakla sawo rankutemis ir pa-
chause kur ir tetatis, ji suminksztejo. „Tu
wargsze nebturi tetaczio“, atsake ji, „bet asz
ikiuos, kad manias diewas neprastos, asz
au padėsiu. Dabar tu esi mano wiskas ant
swieto. Jejgu ta giwa pasylikisy, asz neat-
ežsziau!“
Jaj ejo geraj ir be Jokubo, ir ji da-
bar mažaj jo pasygedo. Gal jaj taj tyktaj
labaj skaudejo, kad ji negawo ji palajdot su
szkilme. Dabar ji norint tiek pasyrupino,
kad baznicioje trijuose nedndieniuose bu-
wo už ji mauos atliekamos, ir ji pati tada
dedawo arti kozelucizios apsigobusi juoda
škepeta ir ant rankos turedama Magdute.
Kožna siki ji imesdawo i skarboaki prie
luru baznicizios pininga, kurs geraj sudzin-
gedawo pasiekias dugna. Erdmons End-
rajtis gawo szwentinius drabužius sawo
mirusio suuaus, bernas ir piemuo pasydalijo
prastesniuosi; tyktaj kajlinius, kuriu ant-
petes ir rankowgalus ji buwo apsiuwusi
raudonajš szilkinejs siulajš, ir pora augsz-
ta czebatu, ji pasyliko del sawias, ar taj del
atminimo ar del to, kad ji pati juos galetu
deweti. Juk jinaj buwo dabar gaspadorius.
Ir tajp turejo pasyliktie. Berots Erdmo-
nas jaj i akis lisdamas kalbejo, kad ji tajp
jauna moteryszkie, negales gaspa lorautie, o
už taj iszmingaj padaris ar jam ar jo a-
tram sunuj atyduodama žiamia. Bet Urte
ape taj nieko nenorejo žinotie. Ji neabejojo,
kad su ja neužitgo namie apsycejs kajp su
kokie slugine, jagu ji waldžia paduos ki-
tiems, ir kad nera galema nej ant panagies
juodumo tykietie tiems, kurie norejo pasy-
pelnit isz jos nelajmes. Žiamie tures Magdej
pasylyktie tare ji, ir ji nors isztekies ar.
Tajp taj bus kudykis gieriausaj aprupintas,
o lig jaj užaugant ji paty norejo tajp wys-
ka reditie kad jos businas žertas galetu pa-
sydžiaugtie.
Sila czion nieko nebuwo galema padarit.
Kad tyktaj tuo tarpu Urte neatsymajnit!
Tajp jauna ir graży moteryszkie! Ji iszte-
kies wel, toks taj swieto likimas, o kas ki-
tajp myslitu, tas krestu gruszės no obelies.
Erdmonas užsypire ant to, kad ji sude už-
raszitu mergajtes namus ir lauka, kad pas-
kuj nebutu kokio pasykladimo; bet ir ape
taj ji nesylajdo sznekietie. Ji nenorejo wie-
szetie namuose sawo nesuaugusios dukters.
Kožna wakara ji dekawojo Diewuj, kad Jis
ja nepaliko naszle nedowanojas jaj kudykio.
Magde buwo apgineju ir užstawynetoju jos

igrobymuose jos gjeros prowos (tiesos).
Tajp-gi ji ta mažitia da daugiau milejo ir
saugojo apsarגיעj no kožno priepuolo. Su
giwianimu mergajtes susykabyno jos giwia-
nimo wysa lajme

Da giedulu (želabos) miatas toly gražu
nebuwo. Pasybajgias, kajp eme garsintis jau-
nikiej (wedlaj) kajme ir aplinkiej buwo ga-
na jaunėniu sunu, kurie miełaj bu-
au tapia gaspadorejs, norint rejkietu westie
ir naszla. O kad pasybajgie wajna (kare) ir
pagrižo palajsty no tarnistos žalierej, Ur-
te galejusy iszyskirtie gražiausii. Net Juo-
zas Jasztajtis, kurs už sawo drasuma (nar-
suma muszije buwo paaugsztintas i paaficieri,
pirsosi prie jos. Bet ji wisyszka; kajp re-
desy, neturejo noro atsymajnit, wysus pasy-
pirszimus armete, neiszsypracszidama nej
wienos adinos ant apsymisliimo, ir gana
ajszkej isztare, kad ji wysyszka nemislija
antra siki isztekietie. Jaj nerejkia paties gas-
padoristeje ir ji nenoriati turetie pona ant
sawias pona, galedama ir pati liept. O Mag-
de kam eze turetū gaut patewi!

Pagal tokia sawo misli ji giwiano
atsytrausjusy, wien tyktau rapindamasy ape
sawo namus ir dukrela. Ne taj kad ji butu
begtinaj begusy no wiriszkuju! Bet kajp
kas i ja nesystebejo, nieks negalejo ant jos
kad ji sawo žodziu ar žwilgiu butu dawusy
priežasti palajdesniam pasygelimuj. Wiraj
jaj tarsite nebuwo nej ant seiles. Rejkejo
ant galu galo tiket i taj, kad ji ira su wisu
kitoniszkos rugszties ne kad kitos moters.
Ji turi szalta krauja, tajp dabar wysy szne-
kejo, ir jos karszeziausiu noru ira sukraut
piningus, kad Magde galetu taptie turtinga
martimi. I kelerius metus taj jau tajp tike-
ta, kad wysy mustojo noreja jaj patykt, ir
ja wargintie sawo pirszlibomys.

Tasa purejs tolau.

Giedis ir žemeziugas.

Wienkart kruwa an szlo kas lams
Sztaj gajdis žemeziuga rado
Ir i szali smarkej mesdams
Sztaj kajnia jam iszrado:

„Kam czionaj jis gali tikt?
Ar taj ne kwali tie žmones,
Kad tajp gejdžia ji nusjpirkti
Ir jame tur tiek malones?
Asz labiaus gi isz tejsibes
Džiaugeziaus mie io gruda radias:
Nors ne tiek jis tur brangibes,
Bet ji walgit gal isz radias“.
Nemokinti ir tajp wejcia:
Ko suprastj jie neg di,
Ka ju protas neiwejkia,
Taj tuoj meta ta i szali.

T. Linkis. (Pl. N. S.)

Isz Lietuwo.

(Pagal Nemuono Sarga)

Isz Wilniaus redibos raszo, kad ten
Traku pawietije tokia daugibe wagiu ku-
melninku priwiso, kad nera tokio kiemo
kur dabar nebutu pawogia wiena, du, tris
ir daugiau arklu. Kodel jiems nepriwisti?
Wirszininkaj kad ir paduoda jiems wals-

czionis(ukininkaj] wagi, taj tie wagiš idejo
kelu rublus i kiszene, tuojaus ir palejdžia.
wagiš tokiu budu iszsisukias isz wirszinin-
ko nagu, pastoja dar drasesnis — wagia ne
tik naktimys bet ir dienomys. To del Lie-
tuwos žmones dabar kitajp apsiejna saky-
damy: „Ka maczija, kad ir paduodi wirszin-
inkui wagi: wagiš pro wienas duris ilej-
dziamas, pro kitas iszlejdžiamas“. Tada
wagiš pagawia sawotiszku sudu apsudija:
kartajs suploja pirsztus ant akmens ir pa-
lejdžia ant baltojo swieto giwenti, kartajs
pažaboja brizgilajš meta i Nemuna. Tame
kraszte ira daugiau wagiu is: židu ir
burloku. Tarp wagiu, kajp girletie, esat
toks sutajkimas, kad tarp ju wienas wi-
riausias kitus walditu. Kur ans prisako, ten
kity ir wagia. Taki: prawadininku esat
Stakliszkiu apigardoje židas Ickus isz Sud-
warisz iu kiemo; jam aplinkiej giwentojeje
pila pilawa, kad tik newogtu. Ka gi beda
ris nelajmingieji walsczionis [ukininkaj]!

Wiriausibe ir palicija ant to neziur — taj
uokiu budu žmones wereziasy no pragajsz-
ties. — Užsimania koki žmogū pragajszinti
smarwes židaj tajpo daro: pawagia ark-
lus. Jej žmogus zoposte turi kelus rublus,
geraj; o jej ne turi eiti pasiskoliti. Kur?
Pas pona? Tas nej ubaguj graszio neduoda.
Tajgi pas ta pati žida. Židas piningus duo-
da, bet už kokias palukanas?! Žmogelis tur
trezdali ar puse luko židuj ant paluku
dirbti atiduoti, lengwa palengwa ir daugiau
ir tas wargzas tur palikti namus. Patsaj
kol jaunas ejna giwenti pas kita ant kampo-
o ant senatwes ir ubagauti. Taj, brolej, ko-
kia nauda atnezza lietuwininkams židelej!
T. Zujkis.

Auropa.

Gromata isz Maskwos. (Prad ia žiu
rek N6.) Aplink 7 adina wakare kajp kad
butu buwia sukwiesti, suejo i 200 studentu
ir studentku ant strastnojo Bulworo ir eme
smarkej szwilpt ir kelt trenesma. Kialetas
studentu megino isilauzt i kiema spaustu-
wes „Moskowskija Wiedomosti“, kuri neto-
li no ten buwo, bet negalejo, nes duris bu-
wo užrakintos ir jas saugojo daugibe tarnu
ir palicenu. Tarpdurije už taj susimuszo stu-
dentaj su sargajš duru, prie ko sargaj laba
nukentejo. Tuomi tarpu atleke *sotnia* (szim-
tas) kazoku kurie eme studentus kapoti knu-
tajs. Studentaj kazokams atsymokejo sawo
lazdomys ir metidamy i juos akmenis; per-
detinis kazoku taj matidamas liepe trauktie
szobles ir tajp apnikt susyrinkusius.

Dabar taj czia radosy bajsumas; kajp
pasiuntia žalnieriej puole ant studentu, kapo-
jo sawo krejwomis szoblemis i kajre ir de-
szine puse ir suzejde daugiems studentams
o labiausej studentkoms, galwas ir peczius.
Kelata majsztininku jie sujodinejo. Wienam
studentuj, kurs buwo kazokuj geraj kajli
iszpilas, galwa tape perskelta. Wienaj jau
naj studentkaj, w r lu Wiera Wasiljewa pa-
aficieris perwere krutine su szoble. Žalnie-
rej ant galo apsiuntia wisus majsztininkus,
kurie besimuszant nebuwo pakritia, padare

keturkampai, ir ware juos szoblemis kapodamy i kalejima del iszsiuntimo ju i Siberija. Ten uzdare 110 studentu ir 23 studentkas. Palicijaj neganejo suimtie tuos 133 žmones, ji ta paczia nakti rasztawojo daugiaus ne kad 150 studentu, ir wakar ir szendie da tebegauo studentus. Wisur zalnieriams ir palicenams ejo i pagelba giwiantojey miesto ir darbininkaj!!!

Petersburgas (Petropile), 10 Gr. Wienanihilistiska gimine wardu Kowalewskii kurie pabego isz Siberijos Spalu menesije, pasyliko wel areasztawota.

Cork, Ajrijoj, 10 Gr. Anglizska palicija iszrado daug ginklu (muszkietu ir bagnetu) uzkawota ziameje netoly miesto.

Berlinas 10 Gr. Prusu ciecorius Wilimas nusiunte orderi pirmos klasos del Chinu ministro i Li Fong Poa, podragiej nusiunte gromata apraszantys sawo jausmus ir prietelista tarp Chinu ir Prusu.

Parižius 8 Gr. Wysame mieste muraj buwo aplipditi drukuotajs raasztajs raginanचेजस wysus darbininkus idant susyriktu Belleville ant rodos o paskuj ejtu priesz Elyziszka palociu ir szauktu kad jem duoto darba. Ant ritojans palicija turejo gana darbo pleszdama korziukes no sienos.

Londonas, 9 Gr. Wienas dydelys akrotas wadinamas Procharid netoly Holyhead nuskiendo ir 30 žmoniū prygiere. Kitas akrotas netoli no Kornwalijos nuskiendo ir 25 žmones prygiere.

Hamburgas 7 Gr. Hamburge ir tolimesnese szalyse bajsus szturmas užejo, tajp kad upeje Elboj ladus suware ant priplaukos tiltu ir dydela szkada padare.

Madridas 9 Gr. Kolera da nenustoj, wakar mieste Vergel apsirgo 7 o mire 4.

Parižiuje ir kituose miestuose Francuzijoje nustojo kolera, tyktaj Toulone da po byski pasyrodo.

Petersburgas 8 Gr. Studentaj wajau-nos szkalos, kadetaj, gieraj sumusze sawo inspektoriu, už ka ju dauguma areasztawojo.

Londonas, 10 Gr. Granvilis ministras uzrubežiniu rejkalu Anglijoje dawe žinia ministruj Francuzu Ferry, kad rejkalaj Kinu su Francuzajis pagal jo roda turetu užsybajgt.

Ejna gandas, kad numire El Mahdi gubernatorius Obeido o ne Mahdi, aus ne tikras pranaszas Afrikoje. 30 majsztiniuku pasyliko užmusztu kada susytiko su ang-lizsku wajsku ne toli no Suakim.

Shanghai, 6 Gr. Wokieczej wysur sawo nosi ikisza: dabar siuncze sawo aficierius i pagelba Chinams, kurie muszas su francuzajis.

Amerika.

Shamokin Pa 2 Gr. Su gajlescziu ir skaudze szirdze turime praneszt bajsu atsytikima anglafabrikese, kur szimtaj žmoniū dirba po žeme. Fabrykoj Brady, 4 milow no Shamokin užsydegie gazas po žeme ir 8 darbininkaj gawo gała. Ta paczia diena Fabrykie Henry Clay wysaj prie paties miesto

užsydege gazas ir eksplodawo po žeme; garsas ir sudrebejimas žiames tajp buwo bajsus kad žmones kurie stowejo mieste ant ulieziu, piarsyngando. Tame fabrykie dirbo 6 szimtaj žmoniū, bet tyktaj 6 pasyliko užmuszty. Tarpe tu rado smerti wienas Lankas kurio prawardes nežinome.

Pittsburgh Pa. A. L. McCrachen sekretorius kompanijos Hocking Valley ir Columbus, renka Pittsburgie žmones prie anglu i wieta tu kurie sustrajkawo (nustajo dirbia), negaledamy izsymajtit „nes tianaj moka tyktaj 50 centu darbininkuj ant dienos“, isaj (tas sekretorius) sako kad szita nedela surinks Slowaku ir negru 200 kurie dirbs wysa ziema už ta czienia kokia kompanije duoda.

New Yorkie Wienan moteriszkie wardu Louisa numire ant sukatu turynty 100 miatu, 6 menesius ir 21 diena amžiaus.

New Yorko ir New Jerses kompanije telefonu nor užwest dratus telefono po žeme isz New Yorko i New Jersey City kad galetu wysokuiose rejkaluose susyżneckiet.

Brooklyne praėjusia nedela numire 255 žmones, užgime 260, o užsaku iszejo 130. New York 9 Grudžio. Edwardas ir Henrykas Laufarts po No. 188 W. Houston St., ir A. J. Nathanas po No. 24 1/2 Grove St., už darima ir pardawineima falsziwo swiesto majszant Oleomargarin pasyliko areasztawoty ir pastatity po bailum \$ 300.

Pittsburg Pa 9 Gr. Slawencaj, Italaj ir kitaj anglakasikaj (majneriej) kurie Luwo iszwa-žiawia i Hokingo lankas, griszta atgal pasibijoja senu darbininka kad juos neužmužtu, nes seny darbininkaj noredamy gautie dydesnia mokesti nustojo dirbia.

300 darbininku gieležiniuose majuose Shenandoah, Page Co sustojo dirbia del to kad kompanije neiszmokiejo pinigings už du menesius. Fabrykas gieležiniu piaczin Peckskill prigulintys prie Ely ir Ramsey nustojo dirbt, 150 darbininku pasyliko be darbo.

Jersey City 10 Gr. Ant gieležinkelo Delaware Lakawana wienas wagonas pripilditas baczkomys su spyrytu užsydegie ir uždegie spyryta. Baczkos besprogdamos sudraskie wysa wagona. Szkados padarie \$ 3500.

Wysokia žine.

„Tewynajniu giesme“, paraszita Wyturio nesenej pas mus atplaukie isz Auropos. Ta kningute ira pagal sawo duginia misli labaj akiwa. Dajnius pasygerejas tuomy, kad Prusuose atsyrado wiraj, kurie stoja priesz swetimenczius iszmintimi, rasztu, pagiria ir Zemajtija [kur pats dajnius ira gimias ir augias] už taj, kad ji „gija“ ir jos „jautrumas szwinta“. Ir ta pati Zemajtija, kury kita gadine nesiki iszgjajniojo križio-kus, szendien gales ir Lietuwa west i „moksla i wienibe“. Lietuwa netur pasyतिकетие kajminajs Wokieczejis, Maskolejs, Lenkajs, nes „mus neszelps jie rejkaluose“. O gi musu bajoraj! Tie tegul artinasy prie žmoniū pametia pujkibe ir lenkiste. „Grižk, isz kur

esi iszejas! tajp bajorams szneka dajnius.

Ner swarbesnio dajgtu, nera

Už swejkata, kalba, wieru,

Tikra moksla, grina duona

Ir pacziutia, gerz žmona...

Kożnam lietuwininkuj pritinka tyktaj lietuwininke, už taj ir dajnius gejdžia, kad jam lietuwaite „atidaritu jautrumo langus“... nes nera didesnos lajmes del musu žmogaus kajp „pacze Lietuwe bneziuoti; Lietuwažežiu tewu buti“.

Po to dajnius nusigręžia i Wilniu, ir apwerkia žuti lietuwiszkos kalbos. Ir isz tiesu dydesnuose miestuose „tada Lietuwi regesi, kad su lopeta pakasi“. Ne ginklu tarjme gajwinti miestuose lietuwiszka kalba „bet darbsztumas ir doribe tur atwest mus i stipribe“. — Ir wysa Lietuwa pasykiams ne per pamiszima, bet per darbsztuma. Kajp kitakart Gediminas Lietuwa augsztaj pakole ginklu ir wajnomis, szendien tegul randa sy toks, kurs protu gelbetu kalba ir wiera. Bet sunki! Szendien maskolus trenkia žmoguj kninga isz ranku... Už taj musu tamsius bernus židas paperka, kad ejtu wogtu arklus, už kuria oedoribe musu žmogus eina i kalejima... Lietuwa gales atsygaut jeju ji szendien newes nej jokios politikos. Tegul mes mokame kam prygulint pagawes ir ejuame i wajska. Už ta musu nus zeminima tegul mums waldžios lejdžia pusti mokslus prigimtoj kalboj; bet szend waldžios „kalba mus' gajszin ir wiera, mus daro PRusa gera“. Tajgi lietuwininkams atsiejna kujp anam arkluj:

Norint ir' darbus arklelis,

Dar priduoda jam botago.

Traukia jisaj nabagelis;

Ant jo szaukia „no“ ir „waga“

Mat ka daro nedoribe:

Atim ji no musu szwiesa,

Wieszpataut nor per tamsibe,

Duod mums kaulus, nucziulp mesa.

Bet mes lietuwininkaj neunusigaskiame:

Mokslas, isztwerme wienibe

Tik tures parist bjauribe.—

Nieks per amžius neiszbuna,

Ris dydžiwiris wizuna.

APGARSINIMAI.

Redisteje UNIJOS galema gauti kni

Lilwono M. Twarausko

Praractvos Michaldos 2

Morfeuszas izgulditojas sapnu... 3

Istorija Ali-Babos 3

Isz Auropos atejo:

Auszros Kalendorius ant metu 1885 3

Tewynainiu giesme p.Wyturio 1

Auszra ant wyso meto 2

o wienas numeris... 2

BALUS

Taworszczistes Broliszkos pamaczies Szto Kazimieriaus New Yorkie, bus atldienoje 3 Sausio 1885 m. Saloje po No. ir 145 Essex Street. Ant kurio wysus lietuwininkus užpraszo

KOMITETAS.